

УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ: ПЕРСПЕКТИВИ

Романашенко О.А., доц., Колеснік О.С. магістрант

Державний біотехнологічний університет

Анотація. В сучасних умовах дослідження проблем виробництва та застосування добрив не втрачає своєї актуальності. Через постійне зростання вартості та нестачу мінеральних добрив постає необхідність розвитку вітчизняного ринку органічних добрив.

Протягом останніх років у світі все більше набуває популярність «екологічна чиста» продукція. Один зі способів її виробництва – органічне землеробство, яке спрямоване на збереження природи та сприяє відновленню земельних ресурсів, оберігає повітря і воду від забруднення тощо. Тому ми вважаємо доцільним проаналізувати ринок органічних добрив, а також перспективи його розвитку.

Зараз через непомірне здорожчання енергоносіїв та складнощів фінансово-економічних умов функціонування, виробники мінеральних добрив не можуть задовольнити вимоги та потреби внутрішнього ринку через невпинне зростання їх вартості та дедалі гострішу нестачу в Україні. Одним із рішенням цієї проблеми є виробництво різних препаративних форм та модифікацій інноваційних органічних добрив шляхом утилізації відходів тваринництва та птахівництва.

Виробники сільськогосподарської продукції застосовують велику кількість мінеральних добрив, а також хімічних засобів захисту рослин, і обмежують при цьому застосування органічних добрив з прагненням отримати щонайвищі урожаї за мінімальних затрат. Через таке «заощадливе ставлення» спостерігається відповідне порушення балансу співвідношення внесення мінеральних та органічних добрив під всі стратегічні сільськогосподарські культури [1].

За даними ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» переважають в основному внесені добрива азотної групи, що в подальшому призводить до закислення та забур'яненості ґрунтів [2]. Також, аналізуючи показники за 2022 р. у порівнянні до попередніх, одразу видно значне зменшення внеску як мінеральних, так і органічних добрив [3]. Внесення підвищених доз мінеральних добрив разом з хімічними засобами захисту рослин за умов недовнесення органіки спричиняє біотоксикоз, деградацію і, відповідно, дегуміфікацію ґрунтів з погіршенням їх агрономічно-цінних властивостей у цілому.

Разом з втратою родючості ґрунтів (ще однією проблемою сьогодення) погіршується також біологічна якість вирощеної сільськогосподарської продукції. Здорові ґрунти – запорука здорового навколишнього середовища, в т.ч. здоров'я людей і тварин. Нині методи ведення сільського господарства у всьому світі переживають глибоке реформування. Збільшення обсягів використання мінеральних добрив та пестицидів вже не викликає відповідного

зростання врожайності. Тому дедалі більшого поширення набувають біологічні фактори підвищення врожайності рослин та збереження родючості ґрунтів у 21-му столітті, оголошеному століттям інноваційних біотехнологій [4].

Неврегульованість питань організаційно-правового, адміністративного та економічного характеру сприяє подальшій деградації ґрунтів та значному погіршенню їх родючості. Для того щоб змінити такий стан справ, повинна бути відновлена державна програма з надання національного статусу охороні ґрунтів, їх раціонального використання. Доцільно розробити умови гарантованого збалансованого зберігання та відтворення потенціалу родючості ґрунтів нашої держави. Така програма для країни повинна бути орієнтованою на принципово новий тип ощадливого землекористування як запоруки гармонійного відновлення функціонування повноцінного природного потенціалу ґрунту в продуктивному та екологічному співвідношеннях з урахуванням антропогенних навантажень [5].

На думку деяких науковців, птахівництво, як галузь сільського господарства, можна без сумніву вважати однією з найбільш конкурентоспроможних, високоінтенсивних [6]. В Україні значні обсяги розвитку цієї галузі здебільшого зорієнтовані на промислове вирощування бройлерів. Збільшення обсягів виробництва птахівництва передбачає відповідно постійне збільшення відходів утримання, в тому числі – утворення пташиного посліду. Така тенденція пов'язана з відповідним способом утилізації цих відходів шляхом захоронення їх на полігонах під відкритим небом на значних площах, небезпечних для довкілля, що призводить до значних соціально-екологічних та економічних проблем. На основі статистичних даних було виявлено, що наразі виробляється понад 51 млн. т курячого посліду, який можливо перетворити в соціально-економічні, екологічні здобутки шляхом великомасштабного виробництва органічних добрив при структурованому раціональному підході з урахуванням застосування інноваційних технологій утилізації/переробки та в короткостроковій перспективі практично розвинути ринок органічних добрив і майже повністю позбутися використання мінеральних добрив в Україні [7].

Сучасний український ринок органічних добрив характеризується майже повною відсутністю складової імпортозаміщення, а значить відсутністю впливу світової конкуренції з боку закордонних виробників цієї продукції.

На сьогоднішній день Україна відстає від світових темпів утилізації/переробки курячого посліду, проте з огляду на значний обсяг виробництва сировини галузь органічних добрив має надзвичайний потенціал та перспективи.

У світі відповідно до тенденцій та тренду підвищення рівня загальної соціальної екологічності життя, в т.ч. споживання екологічно чистих продуктів харчування органічного походження прогнозовано зростає попит на органічні добрива.

Отже, можна сказати що наразі одним із перспективних шляхів розвитку ринку органічних добрив та вирішення екологічної, біоекономічної та продовольчої безпеки держави – є застосування пташиного посліду та шляхів

отримання додаткової вартості від впровадження інноваційних технологій виробництва органічних добрив.

Серед чинників, які перешкоджають повноцінному розвитку вітчизняного ринку органічних добрив – неврегульована нормативно-законодавча база відтворення родючості й охорони ґрунтів, управління відходами, нестабільна геополітична та фінансово-економічна ситуація в державі та світі.

Список літератури:

1. Bereziuk S.V., Zubar I.V. Modern economic and ecological aspects of fertilizer application in the crop production // *Ekonomika APK*. 2019. № 10. P. 34.
2. Офіційний вебсайт ННЦ “Інститут землеробства НААН”. URL: <https://zemlerobstvo.com>.
3. Офіційний вебсайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Wang, Hanxi & Xu, Jianling & Liu, Xuejun & Zhang, Di & Li, Longwei & Li, Wei & Sheng, Lianxi. Effects of long-term application of organic fertilizer on improving organic matter content and retarding acidity in red soil from China. *Soil and Tillage Research*. 2019. Vol. 195, 2-9.
5. Ходаківська О. В., Корчинська С. Г., Матвієнко А. П. Економічні проблеми відтворення родючості ґрунтів // *Вісник аграрної науки*. 2017. № 12. С. 71-75.
6. Червоний Д.В. Перспективи розвитку ринку органічних добрив в Україні. *Збірник наукових праць*. Випуск 1 (30). 2023. С. 116-128.
7. Квітка І. В. Організаційно-економічні проблеми поводження з відходами птахівництва в Україні. 2017. С.95-98.